

Men trods det, at Bogens Resultat nærmest er en Fallit, og trods det, at dens første Halvdel mere er skrevet for at vise Forf.s analytiske Evne end egentlig fordi dens Oplysninger har Betydning, er Bogen ikke uinteressant. Der er mange Oplysninger, der er værd at erindre. Ganske morsom er saaledes Iagttagelsen af, at Mac Cullock og Marx egentlig paa samme Maade forklarer, hvorfor Varer alligevel ikke faktisk ombyttes efter den i dem liggende Arbejdsmængde — nemlig paa Grund af »Forskellighederne i Kapitalens organiske Sammensætning«, saaledes at man, medens man spændt ventede paa »Das Kapitals« tredje Bind, alt hos Mac Cullock havde Svaret paa de i 1ste Bind stillede Gaader.

Laurits V. Birck.

ADOLF WEBER. **Über Bodenrente und Bodenspekulation in der modernen Stadt.** Leipzig 1904. Duncker & Humblot. (XV + 211 S. — Mk. 4.40).

Vor Tid er ikke Spekulationen gunstig. Ordene »Spekulation« og »Spekulant« har faaet noget vist odiøst ved sig. I Videnskaben er det den herskende Moderetning at fremhæve Spekulationens »antisociale« Karakter og at fremstille de Herrer Spekulanter nærmest som et Slags Parasiter paa Samfundslegemet, et Slags Skadedyr, som af al Magt bør bekæmpes, og denne teoretiske Opfattelse giver sig i stigende Grad ogsaa praktiske Udslag. Der vedtages stedse flere og strængere Love til Bekæmpelse af den miszliebige Spekulation, og selv der, hvor den herskende Antispekulationsmani endnu ikke har givet sig synderlig Udslag i ligefremme Lovbud, er dog den almindelige Opfattelse saa stærkt paavirket deraf, at det giver sig ret paatagelige praktiske Udslag baade ved Domstole og i Administration. Denne Uvilje mod Spekulationen staar visselig i en nøje indre Sammenhæng med den nu saa stærkt fremherskende »sociale« Samfundsopfattelse,

Men trods det, at Bogens Resultat nærmest er en Fallit, og trods det, at dens første Halvdel mere er skrevet for at vise Forf.s analytiske Evne end egentlig fordi dens Oplysninger har Betydning, er Bogen ikke uinteressant. Der er mange Oplysninger, der er værd at erindre. Ganske morsom er saaledes Iagttagelsen af, at Mac Cullock og Marx egentlig paa samme Maade forklarer, hvorfor Varer alligevel ikke faktisk ombyttes efter den i dem liggende Arbejdsmængde — nemlig paa Grund af »Forskellighederne i Kapitalens organiske Sammensætning«, saaledes at man, medens man spændt ventede paa »Das Kapitals« tredje Bind, alt hos Mac Cullock havde Svaret paa de i 1ste Bind stillede Gaader.

Laurits V. Birck.

ADOLF WEBER. **Über Bodenrente und Bodenspekulation in der modernen Stadt.** Leipzig 1904. Duncker & Humblot. (XV + 211 S. — Mk. 4.40).

Vor Tid er ikke Spekulationen gunstig. Ordene »Spekulation« og »Spekulant« har faaet noget vist odiøst ved sig. I Videnskaben er det den herskende Moderetning at fremhæve Spekulationens »antisociale« Karakter og at fremstille de Herrer Spekulanter nærmest som et Slags Parasiter paa Samfundslegemet, et Slags Skadedyr, som af al Magt bør bekæmpes, og denne teoretiske Opfattelse giver sig i stigende Grad ogsaa praktiske Udslag. Der vedtages stedse flere og strængere Love til Bekæmpelse af den miszliebige Spekulation, og selv der, hvor den herskende Antispekulationsmani endnu ikke har givet sig synderlig Udslag i ligefremme Lovbud, er dog den almindelige Opfattelse saa stærkt paavirket deraf, at det giver sig ret paatagelige praktiske Udslag baade ved Domstole og i Administration. Denne Uvilje mod Spekulationen staar visselig i en nøje indre Sammenhæng med den nu saa stærkt fremherskende »sociale« Samfundsopfattelse,

hvis Ideal synes at være en stedse stærkere Bureaukratisering af Samfundet.

Særlig uvenlig stiller man sig overfor Grund- og Byggespekulanter, der nyder Æren af at fremstilles som i en udsøgt Grad samfundsfarlige Elementer. Man bebrejder dem de slemmeste Ting. Gaar det dem godt og de har Held med sig, saa hedder det, at de »uden Arbejde og uden Møje« beriger sig »paa Samfundets Bekostning«, og gaar det dem galt og de er uheldige, saa er det endda værre, thi saa er de »Svindlere« og »Jobbere«. Grund- og Byggespekulanterne, hedder det, driver »kunstig« Ejendomsværdierne i Vejret og fordyrer derved ligesaa »kunstig« en af de første Livsfornødenheder, Huslejlighederne. Paa den anden Side driver de ogsaa ved forceret Byggeri Værdierne ned, skaber Kriser og demoraliserer Samfundet. I det hele taget er der ikke Maade paa alt det slemme man ved at berette om disse Folk. Ja endog en Mand som Adolf Wagner generer sig ikke for at fremkomme med en saa hysterisk Udtalelse som at »den, der spekulerer i Byggegrunde (Grundstüchen), skulde ikke nyde almindelig Agtelse.«

Under disse Omstændigheder er det med en vis Ængstelse, man aabner en tysk Bog med den noget pompøse Titel: »Über Bodenrente und Bodenspekulation in der modernen Stadt«, paa hvis Titelblad der pranger et Citat af Henry George, og hvis Forfatter er forsynet med ikke mindre end 2de Dokortitler. Man tænker med Medynk paa de stakkels »Bodenspekulanten«, som nu igen skal til at løbe Spidsrod for de lærde Herrer. Man bliver imidlertid — jeg tør vel sige — »behagelig« overrasket, ved at finde, at Forfatteren virkelig, ialfald tildels, vover at tage de forfulgte »Bodenspekulanten« i Forsvar. Det vilde imidlertid være en Misforstaaelse at opfatte Bogen som et ensidigt Forsvar for Ejendomsspekulanter. Forfatteren udtaler selv i Fortalen en Frygt for »dasz meine Ausführungen von Menschen, auf deren Seite meine Sympathien nicht stehen, als eine zu ihren Gunsten ge-

haltene Verteidigungsrede betrachtet werden«. Forfatterens Frygt i saa Henseende er ubegrundet. I en saa spagfærdig Tone og med en saa ængstelig Objektivitet holder man ikke en Forsvarstale. Bogen er hverken mere eller mindre end en upartisk og saglig videnskabelig Undersøgelse, hvis Resultater dog er i adskillig Grad afvigende fra, hvad der hidtil har været gængs tysk Universitetsvisdom. Bogen er desuden i en for en tysk Forfatter sjældnen Grad fri for udenpaahængt Lærdomsudstilling, ligesom man ogsaa i en mærkelig Grad forskaanes for de ellers saa almindelige mer eller mindre taagede højvidenskabelige »sociale« Talemaader. Bogen er noget tungt skrevet, Forfatteren er ingen Stilist, og han plages ikke af for megen Esprit. I den Retning plejer tyske Forfattere rigtignok heller ikke at forvænne os. Men Bogen er ikke destomindre baade klar og koncis og vel gennemtænkt og sikkerlig bygget paa indgaaende og grundige Studier. Forfatteren er en klog og forstandig Mand, hvis Arbejde man gennemlæser med Interesse og med ikke ringe Udbytte.

Den første Del af Bogen indeholder en forholdsvis kortfattet Historik over de forskellige »Bodenreformen« i det 18de og 19de Aarhundrede. Noget egentlig nyt eller af særlig Interesse indeholder dog denne Del ikke. Hvad der er af særlig Interesse er den anden Del, der omhandler Grundrenten i Byerne og Grundspekulationen, og da navnlig de mange træffende Indvendinger mod hvad jeg vil kalde »Antispekulanternes« Overdrivelser, ligesom ogsaa Forfatterens Paavisning af Grundspekulationens Nytte og Berettigelse og hans Kritik af forskellige Reformprojekter.

En mere udførlig Gengivelse af Bogens Indhold vilde her føre for vidt, og en Kritik kan undertegnede Anmelder ikke indlade sig paa, af den simple Grund, at jeg i det væsentlige er enig med Forfatteren.

Einar Einarsen.